

CWM

COUNSELLING

m a g a z i n e

onafhankelijk vakblad voor de counsellor

.....

Ed Spruijt

De scheiding is er voor de ouders, de relatie voor de kinderen

Lieven Migerode

Hoe blijf je gelukkig in je relatie?

Wills Langedijk

De grijze scheiding

.....

ECHTSCHIEDING

VERKENNING: COUNSELLING BIJ (ECHT)SCHEIDING | PIONIER: JAY HALEY | ACHTERGROND: COMPLEXE MORELE PROBLEMEN IN HET STIEFGEZIN | COLUMN: JEFFREY WIJNBERG | CALEIDOSCOOP: POSITIEVE ESCALATIEMETHODE | WETENSCHAP: KINDEREN EN ECHTSCHIEDING

Foto: Peter te Nobel

De opinie van

Ed Spruijt

"Ik heb me suf gezocht naar die ene sketch. Ik weet niet eens zeker of deze van Van Kooten en De Bie is. Voor lezingen had ik dat filmpje heel goed kunnen gebruiken. Een jongen en een meisje zitten aan tafel en delen hun ouders mee dat ze als broer en zus uit elkaar gaan. Zus zegt tegen de ouders: 'Broer gaat in een stacaravan wonen op de camping buiten het dorp en ik blijf hier in huis. Jullie kunnen de ene week bij hem wonen en de andere week hier bij mij.' Een prachtige omkering van de situatie, maar zo voltrekken scheidingen zich vaak voor kinderen: het overkomt hen."

Scheidingsonderzoeker pleit voor ouderschapsbelofte

De scheiding is er voor de ouders, de relatie voor de kinderen

Peter le Nobel

Dr. Ed Spruijt vindt dat kinderen er nog steeds bekaaid afkomen bij echtscheidingen en decohabitaties. "In feite worden kinderen vanaf twaalf jaar bij procedures alleen gehoord door rechters, die lang niet goed genoeg getraind zijn in het luisteren naar kinderen."

Sinds 2015 is hij met pensioen. Jarenlang onderzocht hij echtscheidingen waarbij hij steeds meer aandacht had voor de gevolgen daarvan voor kinderen. Bij zijn afscheid van de faculteit Sociale Wetenschappen bij de Universiteit Utrecht heeft hij een klein boekje uitgebracht waarin hij zijn bevindingen voor de leek nog eens samenvatte in 'Twaalf belangen van scheidingskinderen'.

Op 1 maart 2009 is de Wet bevordering voortgezet ouderschap en zorgvuldige scheiding in werking getreden. Belangrijkste punten daarin zijn het 'gelijkwaardig ouderschap' en de verplichtstelling van een ouderschapsplan. Wat blijkt? Sindsdien zijn de conflicten tussen ex-partners toegenomen en is daarmee het welbevinden van scheidingskinderen verslechterd (tabel 1).

Tabel 1. Gemiddelde ruziescore tussen ex-partners volgens de kinderen per scheidingsjaar (schaal 1 weinig ruzie – 5 heel veel ruzie)

Scheidingsjaar	Ruziescore
Gescheiden voor 1998	1,7
Gescheiden vanaf 1998 t/m 2008	2,3
Gescheiden in 2009	2,8
Gescheiden in 2010	2,7
Gescheiden in 2011	2,6
Gescheiden in 2012/2013	2,8

(Uit: 'Twaalf belangen van scheidingskinderen', p. 29)

"Aan dat begrip gelijkwaardig ouderschap is een lange discussie vooraf gegaan", zegt Spruijt. "Vaders zijn in de loop der tijd steeds meer betrokken geraakt bij de zorg en opvoeding. Een aantal groepen ging actie voeren, zoals de 'Dwaze Vaders', om na de scheiding meer contact te kunnen blijven houden met hun kinderen. Het probleem is echter: hoe kun je in alle redelijkheid een ouderschapsplan maken als je in een conflictsituatie zit? Ouders scheiden niet voor niks. Je kunt toch niet van ruziënde partners verwachten dat zij bij het opstellen van een plan als ouders opeens heel redelijk en rati-

oneel zijn? Partnerrol en ouderrol zijn niet te scheiden, dat is een onmogelijke spagaat!"

Kinderen hebben veel meer baat bij continuïteit, stelt Spruijt. Als er voor de scheiding geen gelijkwaardig ouderschap was, dan moet dat niet erna verplicht worden ingevoerd. Zo blijkt uit onderzoek dat voor het welbevinden van kinderen niet de kwantiteit van het contact met de uitwonende ouder maar vooral de kwaliteit telt.

Ouderschapsbelofte

"Ik ben een groot voorstander van de ouderschapsbelofte", zegt Spruijt. "Bij de geboorte van een kind beloven de ouders elkaar om goed voor het kind te blijven zorgen, wat er ook gebeurt. Je kunt er een feestje van maken. Het is de eerste stap van een bewustwordingsproces, maar je moet het natuurlijk

niet laten bij een ritueel: je zet een en ander op papier."

Spruijt pakt

uit de kast het boekje 'Liever liefde dan de beste buggy' van Corrie Haverkort en Marlijn Kooistra-Popelier. Daarin staat een voorbeeld van een ouderschapsbelofte opgenomen. In die belofte staat onder meer dat ouders beloven dat hun kinderen in een liefdevol gezin opgroeien, dat zij zoeken naar onderwijs dat het meest passend is bij de kwaliteiten en talenten van kinderen, maar ook dat kinderen niet worden betrokken bij conflicten tussen de ouders. Die onderdelen kunnen helemaal worden uitgewerkt: zo kunnen ouders beloven hulp te vragen aan anderen als zij bijvoorbeeld in een relatiecrisis zitten.

"En jaarlijks bespreek je samen die ouderschapsbelofte en stel je zaken eventueel bij", zegt Spruijt, "bijvoorbeeld tijdens een

etentje. Ik heb niet de illusie dat de ouderschapsbelofte 100% garantie biedt op een vreedzame scheiding als het zover komt, maar deze draagt er wel aan bij. En zo'n ouderschapsbelofte is ook nodig voor stief-oudergezinnen, die nog sneller uit elkaar kunnen vallen."

Begeleiding

Goede begeleiding van ouders en kinderen vindt Spruijt minstens zo belangrijk. "Om met de ouders te beginnen: het gaat allemaal niet vanzelf. Bij een geboorte krijgt een vrouw een liefde erbij. Wat doet dat met de seks? Je relatie verandert enorm. Er zijn overal consultatiebureaus, 90% van de aanstaande moeders zit op zwangerschapsgymnastiek, maar hoe is de psychosociale begeleiding van ouders geregeld? Korte tijd stonden de Centra voor Jeugd en Gezin

volop in de aandacht.

De eerste Nederlandse minister voor Jeugd en Gezin, André

Rouvoet, was voorstander van een aanbod van relatieondersteuning, maar nu is alles weer veranderd. Ouders weten niet waar ze terecht moeten met hun vragen."

En als er dan toch wordt gescheiden, dan is begeleiding enorm belangrijk, voor ouders en al helemaal voor kinderen. Diverse programma's zijn inmiddels ontworpen, waarvan de effecten positief zijn.

In 'Het handboek scheiden en de kinderen' zijn diverse programma's opgenomen. Zo is daar 'Jij en Scheiding: JES! Het Brugproject'. In dit project volgen kinderen vanaf ongeveer acht tot twaalf jaar een aantal groepsbijeenkomsten. Parallel volgen ouders bijeenkomsten. In beide trajecten staan de kinderen centraal en worden onder meer

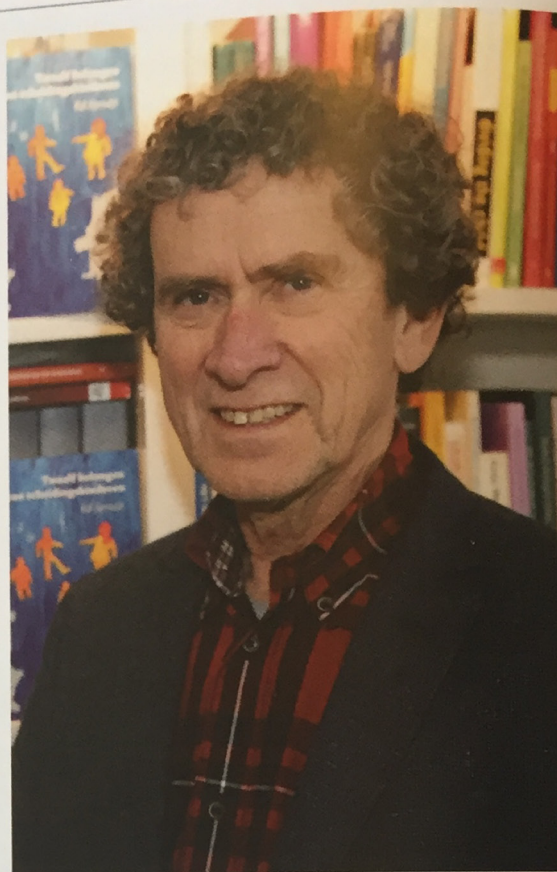
Hoe kun je in alle redelijkheid een ouderschapsplan maken als je in een conflictsituatie zit?

communicatieve vaardigheden geoefend. Een ander, bekender programma is 'Kinderen In Echtscheiding Situatie' (KIES); aanvankelijk voor kinderen van acht tot twaalf jaar, maar inmiddels ook voor kinderen vanaf vier, en ouder dan twaalf jaar. Ook hier volgen zij bijeenkomsten waarbij kinderen onder meer leren de scheiding beter te begrijpen en hun gevoelens onder woorden te brengen in een veilige en vertrouwelijke sfeer. Er zijn ook informatiebijeenkomsten voor de ouders.

Het laatste voorbeeld betreft 'Dappere Dino's' voor kinderen van gescheiden ouders van zes tot acht jaar. Het doel is hier om problemen als gevolg van de scheiding te voorkomen of te beperken. Steun van lotgenootjes in dezelfde leeftijdscategorie kan spanningen helpen verminderen. Ook leren kinderen probleemoplossende vaardigheden om beter om te kunnen gaan met gevoelens na de scheiding.

Gevolgen scheiding

Elk jaar komen er in Nederland minstens 70.000 (ongeveer 55.000 minderjarige en circa 15.000 meerderjarige) nieuwe thuiswonende scheidingskinderen bij. 10% van hen krijgt te maken met ernstige problemen als parentificatie, ernstige loyaliteitsconflicten en ouderafwijzing of -vervreemding. Meer onderzoek is nodig, maar inmiddels is duidelijk dat voor een grote groep de gevolgen van een scheiding tot in de volwassenheid voortduren. De belangrijkste langetermijngevolgen zijn: een lager eindniveau van de opleiding en minder inkomen, een groter risico op depressie, inclusief een groter beroep op de hulpverlening, een zwakkere relatie met de ouders, en een groter eigen scheidingsrisico. In ieder geval kan worden aangenomen dat een conflictueuze echtscheiding deze risico's vergroot. Daarom, stelt Spruijt, blijft voorkomen beter dan genezen. "Tegenwoordig wordt

Over Ed Spruijt...

Dr. Ed Spruijt heeft zich ruim 25 jaar bezig gehouden met onderzoek naar de gevolgen van ouderlijke scheiding bij de Faculteit Sociale Wetenschappen van de Universiteit Utrecht. In zijn onderzoekscarrière is zijn aandacht steeds meer verschoven naar de gevolgen van scheiding voor kinderen.

Hij is betrokken geweest bij diverse publicaties zoals het 'Handboek scheiden en de kinderen' en bij het opstellen van de jeugdhulp richtlijn 'Scheiding en problemen van jeugdigen'. Zijn nieuwste uitgave is 'Twaalf belangen van scheidingskinderen' waarin hij voor een breed publiek de resultaten van zijn werk heeft samengevat.

Sinds 2015 is hij met pensioen, maar hij geeft nog geregeld adviezen en lezingen in het hele land.

www.scheidingskinderen.nl

er sneller gescheiden. Je kunt er heel veel factoren voor aanwijzen: de sociale structuren zijn losser, de toegenomen economische zelfstandigheid van partners, de individualisering van de samenleving, het najagen van geluk... De rem om te scheiden is in de loop der jaren echter ook kleiner geworden als er kinderen in een relatie zijn, maar kinderen hebben behoefte aan continuïteit. Kinderen hebben geen gelukkige ouders nodig, ze hebben aan tevreden ouders genoeg. In dat opzicht is een scheiding er voor de ouders en een relatie voor de kinderen. Daarom is die sketch zo'n mooie eyeopener: de kinderen hebben niet om de situatie gevraagd en daarom wordt de situatie omgedraaid: 'Jullie wisselen maar!' Maar waar kan ik dat filmpje toch achterhalen?"

Referenties

- Haverkort, C., & Kooistra-Popelier, M. (2015). *Liever liefde dan de beste buggy*. Huizen: Pica.
- Spruijt, E. (2015). *Twaalf belangen van scheidingskinderen*. Utrecht: Universiteit Utrecht.
- Spruijt, E., & Kormos, H. (2014). *Handboek scheiden en de kinderen: Voor de beroepskracht die met scheidingskinderen te maken heeft* (2^e dr.). Houten: Bohn Stafleu van Loghum.

Foto: Humphrey Daniëls

Peter le Nobel is onafhankelijk counsellor. Daarnaast is hij bestuurslid (pr) van de Algemene Beroepsvereniging voor Counselling en zit hij in de redactie van Counselling Magazine.

www.lenobelcounselling.nl